

داکۆیکردن و یاسا ژینگه‌یه‌کان بو پارێزه‌رانی ئاوی عێراق

This Project is Funded by European Union

Www.NatureIraq.org

Water Right Foundation

Partnership

سامادمکراوه له لایهن پارێزر: شیلان عزیز و نه‌ندازیار: دیاوی محمد رشید

Implemented by NI

بانگه‌یشت کردن له لایهن وه‌زیری ژینگه‌ی ههریمی کوردستانه‌وه

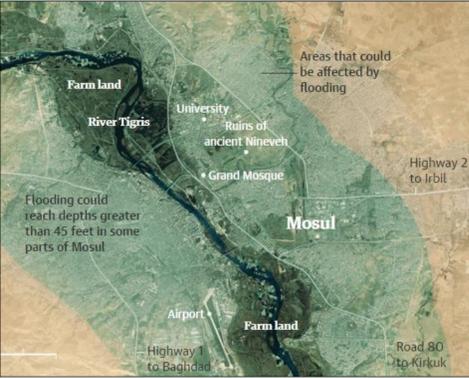
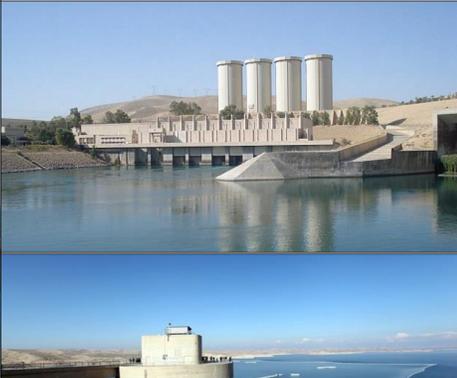
له به‌رواری ۱ شوباتی ۲۰۱۶، تیمی داکۆکی کردن له ریکخراوی سروشتی عێراق بانگه‌یشت کران له لایهن وه‌زیری ههریم بو کارو باری ده‌سته‌ی ژینگه به‌ریز (عبدالرحمان عبدالرحیم) له ده‌سته‌ی پاراستن و چاککردنی ژینگه له ههریمی کوردستان، به‌مه‌به‌ستی به‌رز راگرتنی نه‌رکی تیمی داکۆکی کردن له‌کاتی سه‌رقالی و کارکردنیان له ده‌کردنی یه‌که‌مین رێبهری ژینگه‌ی له‌ههریمی کوردستان به‌ سێ زمان (کوردی، عه‌ره‌بی و نینگلیزی) که له به‌رواری کانونی یه‌که‌می ۲۰۱۵ بلاوکرایه‌وه.

له‌میان‌ه‌ی چاوپێکه‌وتنه‌که‌دا نامانجی سه‌ره‌کی له پرۆژه‌ی داکۆکی کردن خرابیه‌ روو که هاندانی ده‌زگا حکومه‌یه‌کان و ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگای مه‌دنه‌ی به‌ که ده‌بیت روئی به‌رچاوری زیاتریان هه‌بیت له‌باشترکردن و بابه‌خ دان به‌ یاسا و رێنماییه‌ ژینگه‌یه‌کان له ههریمی کوردستان، له‌گه‌ڵ خسته‌ه‌ رووی چه‌ندین نمونه‌ی باش که ده‌کریت به‌ نه‌نجام

بگه‌یه‌رنیت له‌لایهن ده‌زگاکه‌کومه‌یه‌کان و ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگای مه‌دنه‌ی وه هه‌روه‌ها بوونی چالاکی جیاواز له‌ بواری داکۆکیکردن که له کوردستاندا بوونی هه‌یه به‌ تایبه‌ت له‌ بواری یاسا ژینگه‌یه‌کاندا. جهنابی وه‌زیر پشتگیری خۆی بو پرۆژه‌ی داکۆکی کردن دووپات کرده‌وه تا بتوانین نامانجه‌کانی پرۆژه‌که به‌ده‌سه‌ت به‌یه‌نین، و له‌ژێر ناوی ده‌سته‌ی پاراستن و چاککردنی ژینگه له‌ههریمی کوردستان، تیمی داکۆکیکردن نوسراوی ریزلێنانیان وه‌رگرت له‌لایهن به‌ریزیانه‌وه، وه نهم هاندانه‌ کاریه‌گری زۆری ده‌بیت له‌سه‌ر تيمه‌که‌مان وه و امان لێ ده‌کات که زیاتر چالاک بین بو گه‌یشتن به‌باشترین ده‌نه‌نجام له‌کارمه‌کانماندا.

ئه‌ندازیارانی به‌نداوی موسڵ هه‌وشداری ده‌ده‌ن له‌رمانی له‌ناکاو، که له‌هوانیه‌ به‌یته‌ هۆی له‌ ناوچه‌ی زیا‌تر له‌ یه‌ک ملیۆن که‌س به‌ هۆی لاوازی نوژن کردنه‌وه‌یه‌وه

به‌نداوی موسڵ له‌ باکووری عێراق، نزیکه‌ی ۱۱ ملیۆن مه‌ترسێجا ئاو ده‌گرت، ئه‌ندازیارانی عێراق زیاتر له‌ ۳۰ ساله‌ به‌نداوی موسڵیان دروست کرده‌وه، ئیستا هه‌وشداری ده‌ده‌ن له‌ نه‌گه‌ری دارمان و رووخانی به‌نداوه‌که‌، که له‌هوانیه‌ رێژه‌ی قوربانیان زۆر له‌وه‌ زیاتر بێت که‌به‌س ده‌کریت. وه هه‌روه‌ها باسی ئه‌و فشاره‌ی که له‌سه‌ر هه‌یکه‌لی به‌نداوه‌که‌ هه‌یه‌ ده‌که‌ن به‌تایبه‌ت له‌داوی توانه‌وه‌ی به‌فری زستان که زۆر به‌خور ده‌رواته‌ ناو خه‌زانه‌که‌نه‌وه‌ نه‌مه‌ش وای کرده‌وه که‌ بگاته‌ ئه‌وپه‌ری قه‌باره‌ی خۆی، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی ده‌رگا‌کانی به‌نداوه‌که‌ به‌زۆری به‌کارده‌یت بو که‌مه‌کردنه‌وه‌ی ئه‌وه‌فشاره‌، هه‌روه‌ها ئه‌ندازیاره‌ عێراقیه‌کان باس له‌شه‌کستی گۆرینی نامێز مه‌کان و ده‌ستی کار ده‌که‌ن که بو ماوه‌ی زیاتر له‌ سالی‌ک ده‌بیت له‌داوی هه‌یشتی ریکخراوی تیرۆرستی دوله‌تی ئیسلامی و مانه‌وه‌ی بو ماوه‌یه‌کی کاتی له‌گه‌ڵ بوونی که‌لینی کوندار له‌ناو به‌رده‌کانی ژێر به‌نداوه‌که‌ که واده‌کات که روژ به‌ روژ نه‌گه‌ری دروست بوونی نافات و مه‌ترسی زۆرتر بێت. ئه‌ندازیاره‌ مه‌کان هه‌وشداری ده‌ده‌ن له‌ زانیی گیانی چاوه‌ڕوانکراو له‌کاتی دارمانی کۆتو‌پری به‌نداوه‌که‌ له‌هوانیه‌ زیاتر بێت له‌ پینج سه‌د هه‌زار که‌س له‌ که‌به‌شه‌یه‌یه‌کی فه‌رمی خه‌مڵێناره‌وه‌، هه‌روه‌ها ده‌لێن نه‌گه‌ری هه‌یه‌ هه‌ندیک که‌س به‌هۆی ترس و تو‌قینه‌وه‌ گیان له‌ ده‌سه‌ت بده‌ن، له‌گه‌ڵ به‌رزبوونه‌وه‌ی ۲۰ مه‌تر له‌ ناو وه‌ دروست بوونی لافاو له‌ شاری موسڵ و رو‌یشتنی به‌ره‌ رووی خواری دیجه‌ که به‌ره‌و سامه‌را و پاشان به‌ره‌و به‌غداد ده‌روات. سه‌رچاوه‌: ده‌یلی مه‌یل و گاردیان

هه‌ز مه‌کانی پینشمه‌رگه‌ پاسه‌وانی به‌نداوی موصل ده‌که‌ن له‌ مانگی ئابی 2015، داوی ئه‌وه‌ی که‌ توانیان به‌ هاوکاری هه‌یز مه‌کانی عێراق دووباره‌ کۆنترۆلی به‌نداوه‌که‌ بکه‌نه‌وه‌ که له‌ لایهن ریکخراوی تیرۆرستی دوله‌تی ئیسلامیه‌وه‌ داگیر کرابوو.

خه‌لکێکی نیشه‌جینی موصل نامۆژکاری کراون که به‌ لایه‌نی که‌م سێ مه‌یل و نیو دور بکه‌نه‌وه‌ له‌ رووباره‌ وه

داکۆیکردن و یاسا ژینگه‌یه‌کان بو پارێزه‌رانی ئاوی عێراق

This Project is Funded by European Union

په‌ڕه‌ی ۱ له ۱

Water Right Foundation

Partnership

نیسان - ۲۰۱۶

Implemented by NI

هه‌والنامه‌ی ژماره ۹

ئهو ئاوه‌ی که ده‌یخوینه‌وه‌ له‌ کوپه‌ ده‌یت ؟

ئهو ئاوه‌ی که روژانه‌ ده‌یته‌ ناو ماله‌که‌مانان یان نه‌وتا له‌ریگه‌ی ناوی سه‌ر زه‌وی یه‌وه‌ یان له‌ ریگه‌ی ناوی ژێر زه‌وی یه‌وه‌ ده‌یت، ناو مه‌کانی سه‌ر زه‌وی کۆ ده‌بیته‌وه‌ له‌ چه‌م و رووبار ده‌ریاچه‌ و نه‌سه‌تله‌که‌ن، ناوی ژێر زه‌وی ئه‌و ناوه‌یه‌ که له‌ ژێر زه‌وی کۆ ده‌بیته‌وه‌ له‌ نیو کون و بو‌شایی به‌رده‌لانه‌کاندا، وه به‌ده‌سه‌ته‌ی ناوی ژێر زه‌وی له‌ ریگه‌ی هه‌لکه‌ه‌ندنی به‌ره‌وه‌ ده‌بیت وه‌ راکیشانی بو سه‌ر رووی زه‌وی، تو‌ری گه‌شتی ناو له‌ناوی ژێر زه‌وی و ناوی سه‌ر زه‌وی یه‌وه‌ ده‌بیت که بو به‌کار به‌ردنی گه‌شتی به‌کار ده‌یت وه‌ ده‌گه‌یه‌رنیت به‌ ماله‌که‌مانان.

نایا جۆری ئه‌و بابه‌ته‌ ته‌ندروسته‌یه‌ که په‌یوه‌ندیان به‌ کوالیته‌ی ناوه‌ و هه‌یه‌ چی یه‌ ؟

ناقاری هه‌ندیک له‌ پیس بوون له‌ ناو ئاودا له‌هوانیه‌ کێشه‌ی ته‌ندروستی لێ بکه‌وته‌وه‌، له‌وانه‌ نه‌خۆشی کۆنه‌دامی هه‌رس کردن، کێشه‌کانی نه‌زۆکی، هه‌لچوونه‌ ده‌مارگیریه‌کان، ره‌نگه‌ له‌گه‌ڵشه‌یدا مندالی ساوا و بچوک وه‌ هه‌روه‌ها ژنی دووگیان و که‌سی به‌ته‌مه‌ن بن، وه هه‌روه‌ها ئه‌و که‌سه‌نی که‌ خاوه‌ن به‌رگه‌گری (منعه‌ی) که‌مه‌ن نه‌گه‌ر زۆره‌ ته‌ندروستییان تیبک بچیت به‌خواردنه‌وه‌ی ناوی پیس، بو نمونه‌ له‌هوانیه‌ به‌رزبوونه‌وه‌ی رێژه‌ی قورقوشم نه‌خۆشی زۆر ترسناک به‌ داوی خۆیدا به‌یه‌نیت به‌تایبه‌ت بو ژنانی دووگیان و مندالانی لاو.

